

RAPORT BRANŻOWY

23 października 2024

WYKONYWANIE INSTALACJI ELEKTRYCZNYCH (PKD 43.21)

W skrócie

- **Koniunktura w branży wykonywania instalacji elektrycznych jest obecnie słaba, co wynika z niskiego poziomu aktywności w sektorze budowlanym, szczególnie w segmencie budowy budynków.** Według naszych szacunków, produkcja budowlano-montażowa w segmencie budynków w I kw. zmniejszyła się realnie o 7% r/r, a w II kw. o 10% r/r. Szczególnie słaba aktywność utrzymuje się w segmencie budynków niemieszkalnych (niskie inwestycje w sektorze przedsiębiorstw), nieco lepsza w segmencie mieszkaniowym (kontynuacja inwestycji z programu BK2%).
- Ważnym obszarem, który istotnie wpływa na sytuację części firm działających w branży wykonywania instalacji elektrycznych jest rynek instalacji fotowoltaicznych, w tym szczególnie mikroinstalacji. W 2023 r. przyrost mocy w segmencie mikroinstalacji wyniósł 2 GW wobec przyrostu o 3,2 GW rok wcześniej. **Od prawie dwóch lat przyrost liczby mikroinstalacji PV w Polsce utrzymuje się na poziomie 30-40 tys. kwartalnie.**
- **W I poł. 2024 r. stopa zysku brutto w branży instalacji elektrycznych wyniosła 5,9% wobec 8,7% w tym samym okresie poprzedniego roku.** Spadek rentowności w I poł. 2024 r. miał miejsce po okresie pięciu lat systematycznego wzrostu stopy zysku brutto z poziomu 5,9% w 2019 r. do 10,4% w 2023 r.
- **W I poł. 2024 r. przychody w branży wykonywania instalacji elektrycznych zmniejszyły się nominalnie o 4,6% w stosunku do I poł. poprzedniego roku** przy spadku kosztów w tym samym okresie o 1,7% r/r.
- **W naszej ocenie niska aktywność w sektorze budowy budynków, a zatem także w powiązanej z nim branży wykonywania instalacji elektrycznych, utrzymywała się będzie co najmniej do końca 2024 r.**
- **Perspektywy rozwoju fotowoltaiki w Polsce pozostają dobre, choć przyrost liczby nowych mikroinstalacji utrzymywał się będzie w najbliższym czasie na obecnym poziomie nieco ponad 30 tys. kwartalnie.** Czynnikiem wzrostu dla instalacji prosumenckich będzie stopniowe odmrażanie cen prądu. Oczekiwać należy także przyspieszenia rozwoju segmentu dużych instalacji PV, co wynika z przygotowanego przez MKiŚ projektu Krajowego Planu w Dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r.
- **Barierą dla rozwoju fotowoltaiki w Polsce jest nieodpowiedni stan infrastruktury sieci elektroenergetycznej, który utrudnia przyłączanie do sieci źródeł PV** – problem ten dotyczy głównie dużych farm fotowoltaicznych.
- Likwidacji systemowych barier rozwoju fotowoltaiki oraz wprowadzeniu nowych zachęt dla prosumentów sprzyjać ma **przyjęta w połowie października przez Radę Ministrów nowelizacja ustawy o OZE przygotowana przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska.**

Biuro Analiz Makroekonomicznych
i Sektorowych
bosbank.analizy@bosbank.pl

Łukasz Tarnawa
Główny Ekonomista
+48 696 405 159
lukasz.tarnawa@bosbank.pl

Marcin Peterlik
Ekonomista
+48 515 011 621
marcin.peterlik@bosbank.pl

SYTUACJA BIEŻĄCA

Podstawowe informacje

- Wykonywanie instalacji elektrycznych (PKD 43.21) jest branżą, która zalicza się do klasy PKD 43.2 - wykonywanie instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych i pozostałych instalacji budowlanych i szerzej do działu 43 PKD - specjalistyczne roboty budowlane. Firmy działające w ramach analizowanej branży wykonują, we wszelkiego budynkach i budowlach, instalacje elektryczne, m.in:

- instalacje telekomunikacyjne,
- instalacje sieci komputerowych, telewizji kablowych, w tym światłowodowych,
- instalacje oświetleniowe, w tym oświetlenie ulic,
- instalacje alarmowe,
- instalacje dla elektrycznych urządzeń i sprzętu gospodarstwa domowego, w tym instalacje fotowoltaiki.

- **Na koniec 2023 r. w branży działało 430 firm zatrudniających 10 lub więcej osób.** Branża ta, jak większość działalności budowlanych, pod względem liczby firm zdominowana jest jednak przez mikroprzedsiębiorstwa (pon. 9 zatrudnionych). GUS nie udostępnia informacji nt. liczby mikrofirm zajmujących się wykonywaniem instalacji elektrycznych, ale podaje tę liczbę dla wspomnianego PKD 43.2 - wykonywanie instalacji elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych i pozostałych instalacji budowlanych. W grupie PKD 43.2 działa ok. 90 tys. mikrofirm. Na podstawie innych porównywalnych danych **pozwała to oszacować liczbę wszystkich podmiotów wykonujących usługi w zakresie instalacji elektrycznych na ok. 35 tys.**

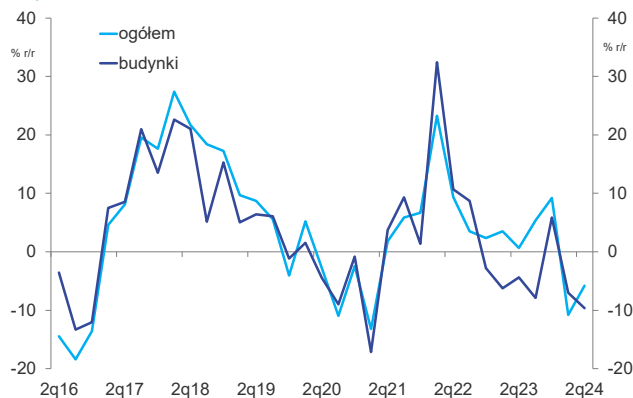
Niska aktywność w segmencie budowy budynków

- **Koniunktura w branży wykonywania instalacji elektrycznych jest powiązana z poziomem aktywności w sektorze budowlanym, a szczególnie w segmencie budowy budynków.** Prace instalacyjne, w tym instalacje elektryczne, mają bowiem zazwyczaj charakter wykończeniowy i popyt na tego rodzaju usługi jest pochodną aktywności inwestycyjnej w budownictwie. Część prac instalacyjnych realizowana jest ponadto przy okazji prac remontowych w istniejących już obiektach budowlanych.

- W 2024 r. w segmencie budowy budynków aktywność pozostaje na niskim poziomie, podobnie jak w całym sektorze budowlanym. **Według naszych szacunków, produkcja budowlano-montażowa w segmencie budynków w I kw. zmniejszyła się realnie¹ o 7% r/r, a w II kw. o 10% r/r.** Oznacza to nasilenie negatywnego trendu z 2023 r., kiedy to spadek produkcji wyniósł 3% r/r.

¹ Realne zmiany produkcji budowlano-montażowej w odniesieniu do poszczególnych obiektów budowlanych szacujemy korygując nominalne dane GUS odpowiednimi wskaźnikami cen.

Zmiany produkcji budowlanej ogółem i w segmencie budowy budynków

źródło: szacunki własne na podstawie danych GUS

Zmiany produkcji budowlanej w segmencie budowy budynków mieszkalnych i niemieszkalnych

źródło: szacunki własne na podstawie danych GUS

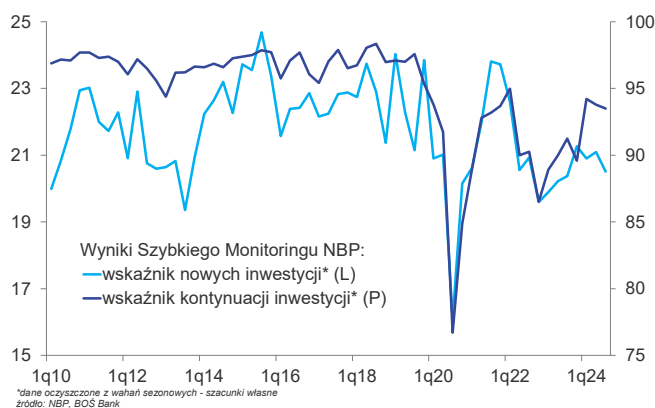
...głównie za sprawą segmentu niemieszkalnego w warunkach słabej skłonności do inwestowania przedsiębiorstw

- Od początku roku szczególnie słaba aktywność utrzymuje się **w segmencie budynków niemieszkalnych, gdzie w spadek produkcji w I kw. oraz w II kw. wyniósł realnie odpowiednio 13% r/r oraz 14% r/r. Jest to efektem osłabienia aktywności inwestycyjnej w sektorze przedsiębiorstw.** To silne osłabienie aktywności ma miejsce po dwóch latach wzrostów – w 2023 r. produkcja budowlana w tym segmencie wzrosła o ok. 4% r/r, a rok wcześniej o ok. 7% r/r.

W segmencie mieszkalnym nieco lepiej

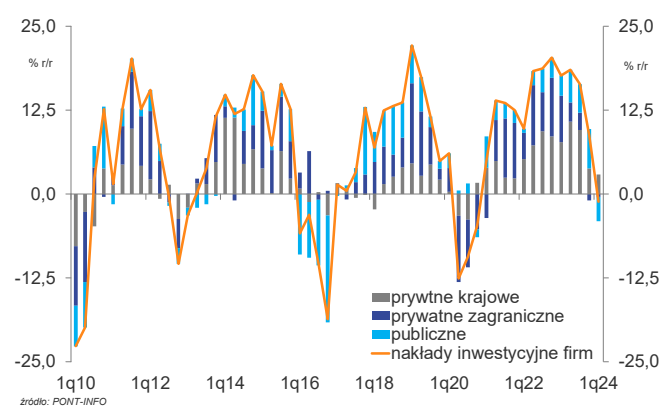
- Nieco lepsza sytuacja ma miejsce w segmencie budynków mieszkalnych, gdzie w I kw. 2024 r. produkcja budowlana – montażowa wzrosła o niecałe 4% r/r, a w II kw. nieznacznie zmniejszyła się o ok. 2% r/r.

Skłonność inwestycyjna w sektorze przedsiębiorstw

Wyniki Szybkiego Monitoringu NBP:
*Wartości oczyszczone z wahań sezonowych - szacunki własne
źródło: NBP, BOŚ Bank

Nakłady inwestycyjne w sektorze przedsiębiorstw

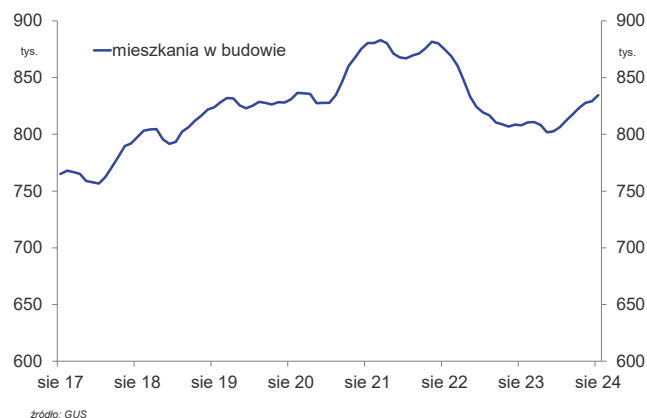

źródło: PONT-INFO

Liczba mieszkań w segmencie deweloperskim (średnia 3-miesięczna)

Szacunkowa liczba mieszkań w budowie ogółem

- **Nieco lepsza sytuacja w segmencie budynków mieszkalnych związana jest z wyraźnym wzrostem produkcji w segmencie budynków jednorodzinnych (+34% r/r w II kw. 2024 r.),** którego przyczyną może być m.in. spadek cen materiałów budowlanych zwiększający skłonność inwestorów indywidualnych do rozpoczęcia lub kontynuacji prac przy budowie domu. Pamiętać jednak należy, że budownictwo jednorodzinne to tylko 1/4 segmentu budownictwa mieszkaniowego. Dlatego **istotniejsza jest sytuacja w budownictwie wielorodzinnym (deweloperskim), gdzie w I kw. 2024 r. produkcja nie zmieniła się w ujęciu r/r, ale w II kw. zmniejszyła się realnie o ok. 10% r/r.**

Rośnie znaczenie fotowoltaiki...

- Ważnym obszarem, który istotnie wpływa na sytuację części firm działających w branży wykonywania instalacji elektrycznych jest wciąż rozwijający się rynek instalacji fotowoltaicznych (PV). **Nie ma dokładnych danych na temat liczby podmiotów zajmujących się montażem instalacji PV – przybliżeniem może być liczba firm oferujących tego typu usługi w serwisie Oferteo – jest ich ok. 20 tys.**
- Według danych URE, na koniec 2023 r. moc zainstalowana w instalacjach fotowoltaicznych wynosiła 17 GW, wobec 12,4 GW na koniec roku poprzedniego, co oznacza wzrost o 38% r/r. Wzrost wyrażony w wartościach bezwzględnych (4,6 GW) był niemal identycznych jak w roku 2023, ale wówczas oznaczało to dynamikę wzrostu na poziomie ponad 60% r/r. **Natomiast wg stanu na koniec I poł. 2024 r. moc zainstalowana w instalacjach fotowoltaicznych przekroczyła już 18 GW.** Udział fotowoltaiki pod względem zainstalowanej mocy w segmencie OZE wynosi obecnie ponad 60%.
- Segment fotowoltaiki tworzą trzy rodzaje instalacji:
 - duże farmy fotowoltaiczne, w których moc zainstalowana przekracza 1MW (działające na podstawie koncesji),
 - małe instalacje fotowoltaiczne, w których moc zainstalowana nie przekracza 1 MW (wpisane do rejestru RMIOZE),

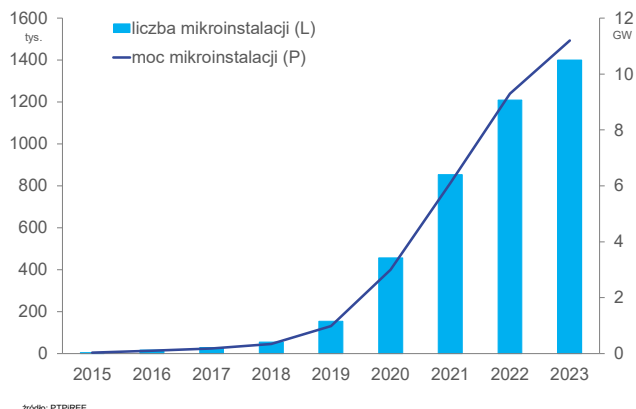
- mikroinstalacje, w których moc nie przekracza 50 kW, czyli tzw. instalacje prosumenckie.

- Najważniejszym segmentem rynku fotowoltaiki są mikroinstalacje prosumenckie – na koniec 2023 r. funkcjonowało ich w Polsce 1,4 mln mikroinstalacji PV, a moc zainstalowana w tej grupie instalacji wynosiła 11,2 GW, co stanowiło 65% mocy wszystkich działających w kraju instalacji PV.
- W Europie, Polska jest drugim krajem pod względem ogólnej liczby prosumentów (po Niemczech) i drugim pod względem liczby indywidualnych prosumentów na tysiąc mieszkańców (po Holandii).

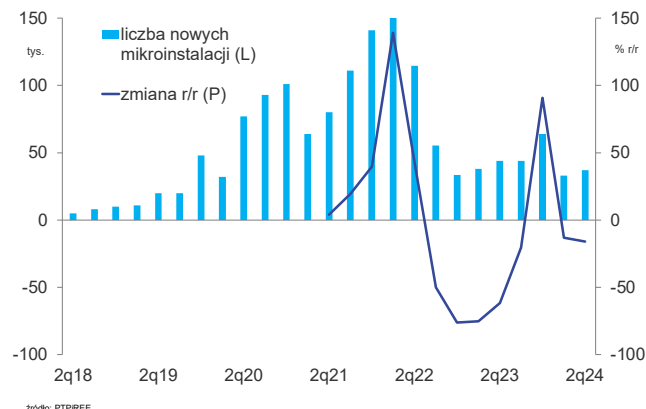
...choć przyrost mikroinstalacji na niższym poziomie

- **W 2023 r. przyrost mocy w segmencie mikroinstalacji wyniósł 2 GW wobec przyrostu o 3,2 GW rok wcześniej.** Dynamika wzrostu tej części rynku obniżyła się z 69% do 43%. Na koniec I poł. 2024 r. liczba mikroinstalacji wzrosła do 1,47 mln, a moc zainstalowana zbliżyła się do 12 GW.
- **Od prawie dwóch lat przyrost liczby mikroinstalacji PV w Polsce utrzymuje się na poziomie 30–40 tys. kwartalnie** (z wyjątkiem IV kw. 2023 r., kiedy przybyło ponad 60 tys. nowych mikroinstalacji).
- Ta stabilizacja ma miejsce po okresie boomu na tym rynku, szczególnie wyraźnego w II poł. 2021 r. oraz na początku 2022 r. (kwartalny przyrost liczby mikroinstalacji wynosił wówczas nawet 140–150 tys.). Boom ten był wówczas wywołany bardzo ważną zmianą regulacyjną polegającą na zmianie sposobu rozliczania prosumentów z systemu opustów (tzw. net-meteringu) na tzw. net-billing, który jest mniej korzystny dla prosumentów. Warunkiem funkcjonowania nowej instalacji w starym systemie net-meteringu było złożenie wniosku o przyłączenie jej do sieci najpóźniej 31 marca 2022 r. Zapowiedź przejścia z systemu net-meteringu na net-billing spowodowała więc, że w krótkim okresie gwałtownie wzrosło zainteresowanie instalacją paneli fotowoltaicznych, ponieważ wielu przyszłych prosumentów chciało zdążyć ze zgłoszeniem swojej instalacji przed końcem marca 2022 r.
- Wygaśnięcie wspomnianego impulsu regulacyjnego nie było jednak jedyną przyczyną utrzymującego się względnie niskiego przyrostu liczby mikroinstalacji i wspomnianego wyhamowania wzrostu w 2023 r. Było nim także utrzymujące się w tym okresie „mrożenie” cen energii dla odbiorców indywidualnych (przez co relatywnie mniej opłacalna stawała się instalacja paneli PV) – aktualnie sytuacja w tym zakresie się zmienia, o czym szerzej w dalszej części raportu. Inwestycjom w fotowoltaikę nie sprzyjały i nie sprzyjają też wysokie stopy procentowe i wynikające z tego wysokie koszty kredytów bankowych.

Liczba i moc mikroinstalacji PV w Polsce (rocznie)

Liczba nowych mikroinstalacji PV w Polsce (kwartalnie)

Większe instalacje wypełniają lukę

- Spowolnienie tempa przyrostu liczby i mocy w segmencie mikroinstalacji w 2023 r. zrekompensował wzrost instalowanych mocy w małych instalacjach oraz farmach powyżej 1 MW, wynosząc odpowiednio: 24,3% r/r i 9,4% r/r. W tych segmentach był to rekordowy rok, zarówno pod względem liczby oddanych do użytku instalacji, jak i łącznej mocy urządzeń – przyłączono 1417 małych instalacji (od 50 kW do 1 MW) o łącznej mocy 1,1 GW oraz 80 farm powyżej 1 MW o łącznej mocy 0,77 GW.

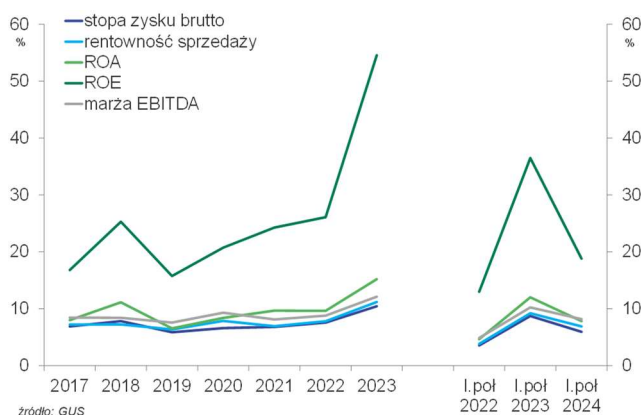
Zły stan sieci elektroenergetycznej barierą rozwoju

- Istotną barierą rozwoju polskiego rynku fotowoltaiki (co negatywnie wpływa na popyt na usługi firm instalacyjnych) jest zły stan sieci elektroenergetycznej, który wpływa na bardzo dużą liczbę decyzji odmownych dotyczących przyłączenia planowanych przez inwestorów instalacji fotowoltaicznych do sieci. **Według danych Instytutu Energetyki Odnawialnej, w samym 2023 r. odmowy te dotyczyły instalacji o mocy ponad 83 GW.** Główne powody odmów to niewystarczająca infrastruktura sieciowa i problemy z lokalizacją nowych farm fotowoltaicznych. Skala odmów jest więc bardzo duża, a pozytywna decyzja dotyczy – szacunkowo – jednego na dziesięć zgłaszanych projektów.

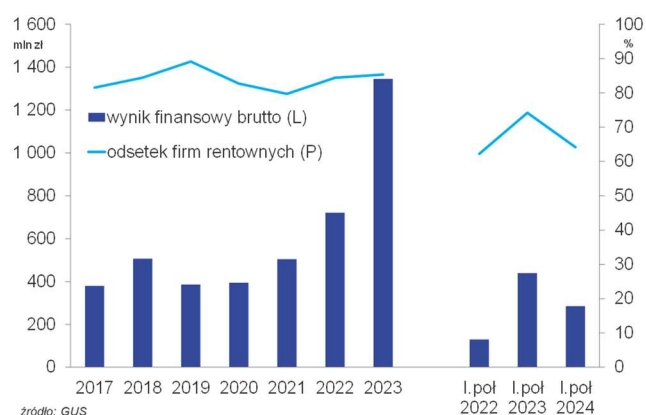
W I połowie 2024 r. spadek rentowności...

- W I poł. 2024 r. stopa zysku brutto w branży instalacji elektrycznych wyniosła 5,9% wobec 8,7% w tym samym okresie poprzedniego roku. Pozostałe wskaźniki rentowności obniżyły się w tym czasie w podobnej skali.
- Spadek rentowności w I poł. 2024 r. miał miejsce po okresie pięciu lat systematycznego wzrostu stopy zysku brutto z poziomu 5,9% w 2019 r. do 10,4% w 2023 r.
- Wynik finansowy brutto w I poł. 2024 r. ukształtował się na poziomie 285 mln zł wobec 440 mln w tym samym okresie poprzedniego roku.

Wskaźniki rentowności

Wyniki finansowe

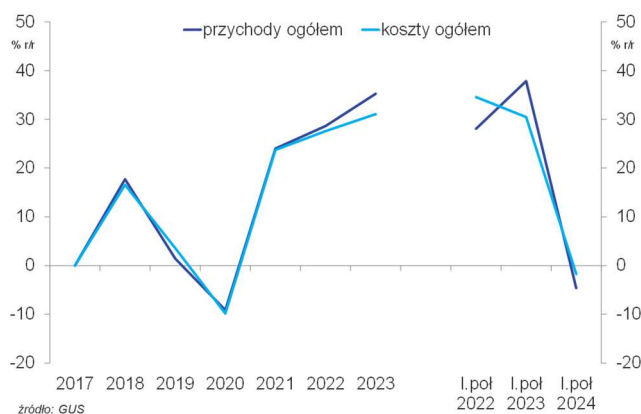
...i mniejszy odsetek rentownych firm

- Wyraźne pogorszenie rentowności branży w I poł. 2024 r. znalazło swoje odbicie w spadku udziału podmiotów rentownych – **dodatni wynik finansowy wygenerowało 64% firm wobec 74% w tym samym okresie poprzedniego roku.** Warto zaznaczyć, że udział firm rentownych w połowie roku jest w branży wykonywania instalacji elektrycznych zawsze znacząco niższy niż na koniec roku, kiedy to zazwyczaj (w latach poprzednich) 80%–85% uzyskuje dodatni wynik finansowy. Przyczyna takiego zjawiska to przede wszystkim specyfika działania sektora budowlanego.

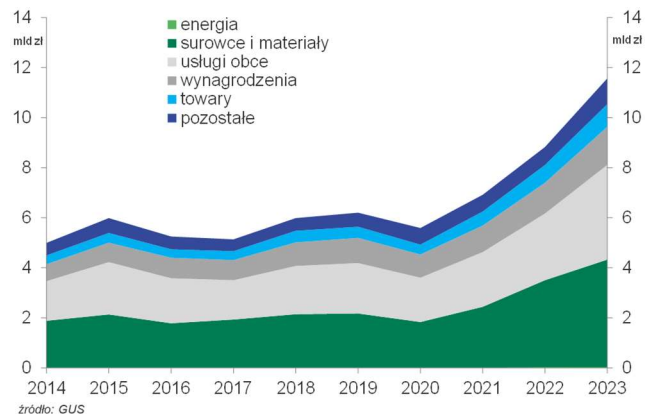
Nominalny spadek przychodów i kosztów

- W I poł. 2024 r. przychody w branży wykonywania instalacji elektrycznych zmniejszyły się nominalnie o 4,6% w stosunku do I poł. poprzedniego roku.** Tak znaczący spadek przychodów to pokłosie wspomnianego spadku aktywności w budownictwie, a w szczególności w segmencie budowy budynków. Mniejsza aktywność oznacza dla firm również mniejsze koszty związane z bieżącym prowadzeniem działalności, co przełożyło się na **spadek kosztów ogółem w branży w I poł. 2024 r. o 1,7% r/r.** Mniejsza skala spadku kosztów niż przychodów skutkowałą pogorszeniem wskaźników rentowności.

Zmiana przychodów i kosztów

Struktura kosztów

- Spadek przychodów w I poł. 2024 r. miał miejsce po trzech latach ich bardzo dynamicznego wzrostu – w 2021 r. przychody branży wzrosły nominalnie o 24% r/r, w 2022 r. o prawie 29% r/r, a w 2023 r. o ponad 35% r/r.

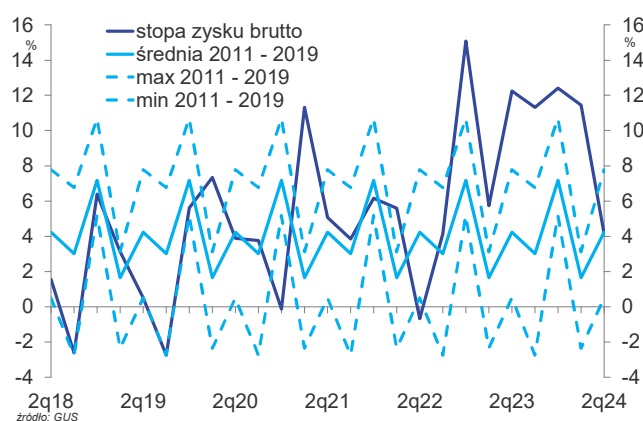
W kosztach dominują surowce i materiały oraz usługi obce

- W kosztach branży wykonywania instalacji elektrycznych dominują dwie pozycje – koszty zużycia materiałów stanowiące ok. 37% kosztów ogółem oraz koszty usług obcych, na które przypada ok. 33% kosztów ogółem.
- Wynagrodzenia stanowią ok. 13% kosztów ogółem w branży instalacji elektrycznych. Należy jednak zaznaczyć, że koszty wynagrodzeń częściowo „ukryte” są też niejako w kosztach usług obcych. Ponadto, z uwagi na duży udział szarej strefy w budownictwie, rzeczywiste znaczenie kosztów pracy w branży instalacyjnej jest większe niż wynika to z oficjalnych statystyk dotyczących wynagrodzeń. Struktura kosztów w sektorze od lat jest stabilna, poszczególne kategorie kosztów zmieniają się w sposób proporcjonalny.

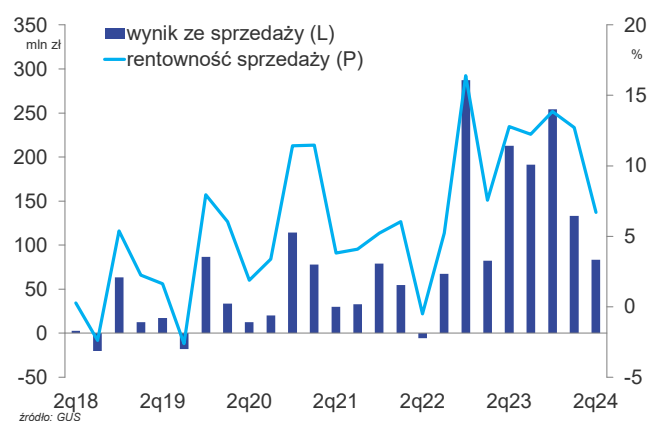
Drugi kwartał 2024 r. wyraźnie słabszy niż pierwszy

- Analiza wyników finansowych w rozbiciu na kwartały (dane kwartalne dotyczą węższej populacji – firm zatrudniających pow. 49 pracowników) wskazuje, że **w II kw. sytuacja finansowa branży pogorszyła się. Stopa zysku brutto w II kw. 2024 r. wyniosła 4,1% wobec 11,4% w I kw. oraz 12,2% w II kw. poprzedniego roku.**
- **Stopa zysku brutto w II kw. ukształtowała się na poziomie średniej dla drugich kwartałów w I. 2011–19**, po tym jak od II kwartału 2022 r. pozostawała nie tylko wyraźnie powyżej tej średniej, ale także powyżej maksymalnych kwartalnych wartości z okresu 2011–19. Z kolei **wynik ze sprzedaży w II kw. 2024 r. spadł do 83 mln zł wobec ponad 200 mln zł w tym samym okresie poprzedniego roku. Wynik na sprzedaży pozostał jednak wciąż wyraźnie wyższy niż w II kwartałach w latach 2018–22.**
- **W II kw. 2024 r., podobnie jak w I kw., miał miejsce bardzo wyraźny nominalny spadek wartości przychodów (-25% r/r) przy mniejszej skali nominalnego spadku kosztów (-18% r/r)**, co znalazło odzwierciedlenie w pogorszeniu rentowności. W I kw. 2024 r. sytuacja była jeszcze nieco lepsza – skala spadku przychodów (-3,6% r/r) była znacznie mniejsza, a ponadto koszty firm spadły w większym stopniu (-9,5% r/r) niż przychody.

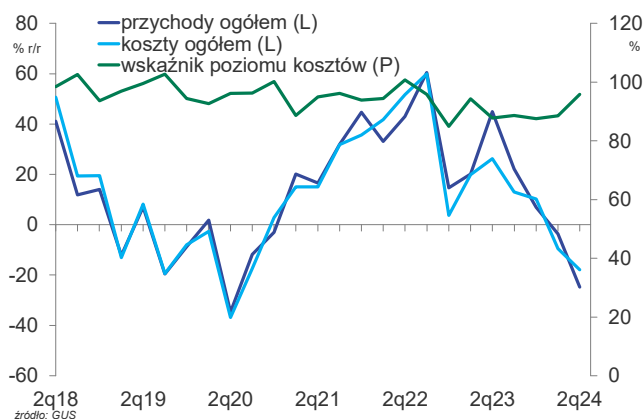
Stopa zysku brutto na tle wartości z I. 2011–19

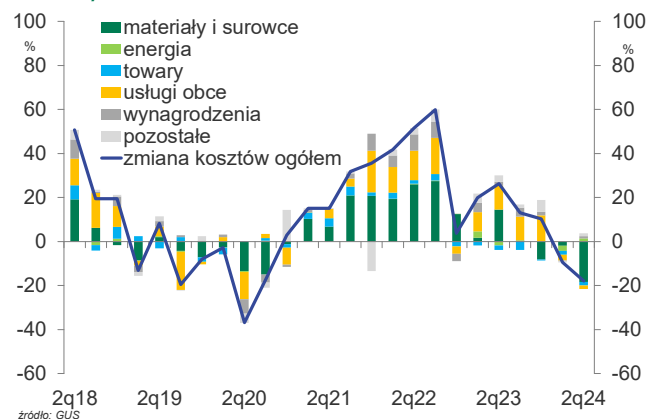
Wynik i rentowność sprzedaży

Zmiana przychodów i kosztów oraz wskaźnik poziomu kosztów

Zmiana kosztów oraz kontrybucja ich poszczególnych składowych

- Spadek kosztów działalności w II kw. 2024 r. wynikał przede wszystkim ze spadku kosztów zużycia materiałów i surowców. Było to spowodowane przede wszystkim mniejszą skalą aktywności w branży, ale dodatkowo także spadkiem cen (w ujęciu r/r) niektórych materiałów budowlanych – **wg danych Polskich Składow Budowlanych w kategorii „oświetlenie, elektryka” w I kw. ceny materiałów spadły o 4% r/r, a w II kw. ich spadek wynosił 2%-3% r/r.**

PERSPEKTYWY, CZYNNIKI RYZYKA

Do końca 2024 r. utrzymywała się będzie niska aktywność w segmencie budowy budynków

- **W naszej ocenie niska aktywność w sektorze budowy budynków, a zatem także w powiązanej z nim branży wykonywania instalacji elektrycznych utrzymywała się będzie co najmniej do końca 2024 r., głównie za sprawą słabej sytuacji w segmencie budynków niemieszkalnych,** którego udział w sektorze budynków wynosi około 2/3.
- Na segment budynków niemieszkalnych nadal oddziaływały będą negatywne czynniki takie jak:
 - słaby popyt inwestycyjny w sektorze przedsiębiorstw (efekty cykliczne oraz związane z mniejszą skalą aktywnych projektów finansowanych ze środków UE),
 - utrzymujące się wysokie koszty finansowania projektów inwestycyjnych (przewidujemy utrzymanie aktualnych stóp procentowych NBP co najmniej do końca 2025 r.),
 - w niektórych segmentach budownictwa komercyjnego wciąż negatywne efekty pandemii (słaby popyt na powierzchnie biurowe),
 - spowolnienie inwestycyjne w segmencie przemysłowo-magazynowym (po okresie postpandemicznego boomu) spowodowane niższym popytem na powierzchnie magazynowe w warunkach spowolnienia w przetwórstwie i ograniczania zapasów.

- **Lepsza sytuacja powinna utrzymywać się w budownictwie mieszkaniowym, gdzie kontynuowane będą procesy inwestycyjne uruchomione wcześniej przez deweloperów dedykowane w dużej części kupującym w ramach rządowych programów wsparcia kredytobiorców (kontynuacja budowy mieszkań sprzedanych w programie BK2% oraz projekty, które już zostały uruchomione w oczekiwaniu na program #naStart).**

- Wśród czynników, które kształtowały będą do końca 2025 r. popyt na mieszkania, a przez to wpływały na aktywność deweloperów i w dalszej kolejności na aktywność budowlaną, wskazać trzeba:

- **oczekiwane w trakcie 2025 r. obniżenie stóp procentowych NBP**, które stopniowo poprawiać będą zdolność kredytową nabywców mieszkań (co łagodzić może ewentualną rezygnację rządu z programu #naStart),

- **spowolnienie tempa wzrostu realnych dochodów gospodarstw domowych** w 2025 r. – wg naszej prognozy do 3,5% r/r po wzroście o prawie 10% r/r w 2024 r.,

Stabilny przyrost liczby nowych mikroinstalacji PV na względnie niskim poziomie

- Dla branży wykonywania instalacji elektrycznych nadal istotnym elementem rozwoju będzie kształtowanie się koniunktury na rynku fotowoltaiki. **W naszej ocenie, perspektywy rozwoju fotowoltaiki w Polsce są dobre, choć przyrost liczby nowych mikroinstalacji utrzymywał się będzie w najbliższym czasie na obecnym poziomie nieco ponad 30 tys. kwartalnie.** Liczba nowych mikroinstalacji pozostawała więc będzie znacznie poniżej rekordowych przyrostów z okresu boomu instalacyjnego.

Popyt gospodarstw domowych stymulowany drożącym prądem...

- Głównym czynnikiem ekonomicznym, który będzie stymulował popyt na instalacje PV w segmencie gospodarstw domowych jest wzrost opłat za zużycie energii elektrycznej. Od 1 lipca 2024 r. rozpoczęło się stopniowe odmrażanie cen sprzedaży energii dla gospodarstw domowych. W ocenie URE, sytuacja na rynkach surowców (węgiel, gaz) wyraźnie się stabilizuje, co przekłada się na mniejszą długoterminową zmienność cen energii elektrycznej w obrocie hurtowym, a to z kolei pozytywnie wpływa na kształtowanie cen za energię elektryczną

- **Według szacunków URE od 1 lipca do 31 grudnia 2024 r. rachunek za energię elektryczną w gospodarstwie domowym, którego roczne zużycie wynosi 2 MWh, wzrośnie o 27,5 zł netto miesięcznie.** Do końca czerwca br. odbiorców indywidualnych obowiązywała cena netto za sprzedaż energii na zamrożonym przez ustawodawcę poziomie 412 zł/MWh (do określonych limitów zużycia prądu). Zgodnie z Ustawą o bonie², w drugiej połowie 2024 r. cena ta wzrosła do 500 zł/MWh (bez względu na poziom zużycia energii).

- Na całkowitą wysokość rachunku za energię elektryczną składają się: koszty zakupu energii oraz koszty jej dystrybucji. Ten drugi składnik rachunku od 1 lipca

² Ustawa z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 859).

został odmrożony, co oznacza, że opłata za dostarczenie energii ze stawki 289 zł/MWh wzrosła do 430 zł/MWh. **Ponadto, gospodarstwa domowe, zużywające rocznie od 1200 kWh do 2800 kWh energii elektrycznej, od 1 stycznia 2025 r. obciążone zostaną ponownie na rachunkach za prąd opłatą mocową w wysokości 11,44 zł netto miesięcznie.**

...i rządowymi programami wsparcia dla prosumentów

- Istotnym systemowym czynnikiem, który wpływa i będzie wpływał na zainteresowanie fotowoltaiką w sektorze gospodarstw domowych jest **rządowe wsparcie dla prosumentów w postaci programu Mój Prąd** finansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. We wrześniu 2024 r. uruchomiona została 6. Edycja programu, na którą przeznaczone zostały środki w wysokości 400 mln zł.

- W ciągu 10 dni od uruchomienia 6 edycji programu złożono 37 tys. wniosków na dofinansowanie instalacji PV na łączną kwotę 445 mln zł (w tym 14 tys. dotyczących dofinansowania magazynów energii), co oznaczało w praktyce wyczerpanie środków przeznaczonych na ten cel. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej podjął decyzję o tym, by mimo to kontynuować nabór wniosków wskazując na możliwości pozyskania dodatkowej puli środków w ramach programu FEnKS 2021 – 2027, do czego rzeczywiście doszło – **wg najnowszych informacji na 6. edycję programu Mój Prąd przeznaczono dodatkowe 850 mln zł zwiększając całkowitą pulę środków do 1,25 mld zł.**

Oczekiwany rozwój segmentu dużych instalacji...

- W perspektywie najbliższych lat oczekiwać należy także przyspieszenia rozwoju segmentu dużych instalacji PV, co wynika bezpośrednio z przygotowanego przez MKiŚ projektu Krajowego Planu w Dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r., który znajduje się obecnie w fazie konsultacji. **W ambitnym scenariuszu transformacji energetycznej (scenariusz WAM) przewiduje się, że w 2030 r. udział OZE w produkcji energii elektrycznej w Polsce wzrośnie do 56% z 26% w 2023 r.**

- Kluczowym segmentem rynku OZE ma pozostać fotowoltaika – moc zainstalowana w tym segmencie wynosić ma w 2030 r. 29 GW wobec 17 GW na koniec 2023 r. Na instalacje fotowoltaiczne ma przypadać ponad 50% mocy zainstalowanej we wszystkich źródłach OZE. Natomiast udział fotowoltaiki w łącznej produkcji energii elektrycznej ze źródeł OZE wynosić ma w 2030 r. ok. 23% (mimo niższej mocy zainstalowanej, liderem pod tym względem ma być energetyka wiatrowa, która ma wyższe niż PV współczynniki wykorzystania mocy).

...co wymaga likwidacji barier systemowych

- Realizacja tych celów wymaga zmian prawnych na rynku fotowoltaiki, które uproszczą proces uzyskiwania pozwoleń na budowę dużych instalacji (rozwój tego segmentu jest warunkiem umożliwiającym planowany przyrost mocy) oraz przyłączeń do sieci energetycznej. Konieczna jest również budowa na dużą skalę magazynów energii. W ocenie MKiŚ, modernizacja sieci energetycznych i magazynowanie energii są również priorytetami.

- Barierą dla rozwoju fotowoltaiki w Polsce jest nieodpowiedni stan infrastruktury sieci elektroenergetycznej, który utrudnia wspomniane już przyłączanie do sieci źródeł PV** – problem ten dotyczy przede wszystkim dużych

farm fotowoltaicznych (i innych dużych instalacji OZE), które często spotykają się z odmową przyłączenia do sieci elektroenergetycznej.

- **Problemem jest również niedostateczna elastyczność krajowego systemu energetycznego, wynikająca przede wszystkim ze zbyt małej liczby magazynów energii** – skutkiem są okresowe redukcje mocy ze źródeł OZE (w tym z fotowoltaiki) wynikające ze zbyt dużej produkcji energii elektrycznej w stosunku do bieżącego zapotrzebowania i zużycia. Obecnie sytuacje takie nie są jeszcze częste, a okresy redukcji są krótkie, jednak w sytuacji dalszego dynamicznego rozwoju OZE mogą być częstsze. Częste okresowe wyłączenia źródeł OZE mogłyby stać się czynnikiem zniechęcającym do ich instalacji.

Nowelizacja ustawy o OZE będzie wspierała rozwój fotowoltaiki

- Likwidacji systemowych barier rozwoju fotowoltaiki oraz wprowadzeniu nowych zachęt dla prosumentów sprzyjać ma **przyjęta w połowie października przez Radę Ministrów nowelizacja ustawy o OZE przygotowana przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska**. Najważniejsze zmiany wprowadzone w nowelizacji to:

- wprowadzenie opcji wyboru między dwoma modelami rozliczeń dla prosumentów, czyli dotychczasowym systemem miesięcznej ceny rynkowej energii (RCEm) oraz nowym, dynamiczniejszym i korzystniejszym systemem rozliczeń według bieżącej ceny rynkowej energii (RCE). Wprowadzenie rozliczeń według ceny RCE przynosi większe korzyści, ponieważ prosumenci będą mogli otrzymać zwrot w wysokości do 30% wartości niewykorzystanej energii oddanej do sieci w okresie 12 miesięcy (w systemie RCEm 20%),

- podniesienie wartości energii oddawanej do sieci o współczynnik 1,23, co z korzyścią dla prosumentów zmniejsza różnicę między ceną energii pobieranej i oddawanej,

- skrócenie terminów administracyjnych – wydanie warunków przyłączenia do sieci dla instalacji OZE do 45 dni, a pozwolenie na budowę do 30 dni, co ma na celu przyspieszenie inwestycji w OZE.

Sprzyjające niskim cenom urządzeń PV uwarunkowania surowcowe

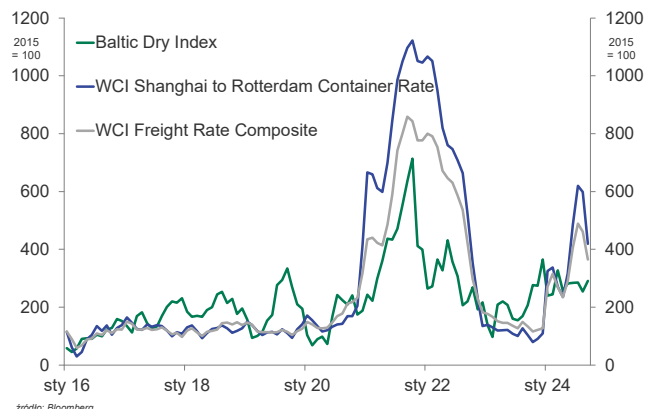
- Dla rozwoju rynku i branży fotowoltaicznej istotne są także koszty realizacji instalacji PV, w tym wpływające na te koszty ceny paneli oraz innych niezbędnych urządzeń. Choć koszty sprzętu są przez firmy instalacyjne transferowane na klientów poprzez wyższe ceny (o ile umożliwiają to uwarunkowania popytowe), to ewentualny wzrost cen fotowoltaiki mógłby być czynnikiem negatywnie wpływającym na popyt.

- Na cenę paneli wpływa zaś w dużym stopniu cena polikrzemu – najważniejszego surowca wykorzystywanego przy ich produkcji. Obecny poziom cen polikrzemu na świecie nie generuje presji kosztowej dla producentów paneli PV, a zatem nie wpływa również negatywnie na ceny instalacji fotowoltaicznych. **Cena polikrzemu wynosząca ok. 5 USD/kg jest obecnie najniższa od ponad dekady oraz kształtuje się znacznie poniżej lokalnego szczytu z 2022 r. na poziomie 40 USD/kg.**

Cena polikrzemu na rynku światowym

Indeksy cen frachtu

- Ponad 90% paneli PV montowanych w Polsce pochodzi z Azji (głównie z Chin). Czynnikiem wpływającym na ceny instalacji fotowoltaicznych są zatem również ceny w transporcie morskim. Obecnie ceny frachtu kontenerów z Chin kształtują się wyraźnie poniżej szczytów z I. 2021–22, choć w 2024 r. miał miejsce wyraźny wzrost kosztów transportu morskiego wynikający z sytuacji na Morzu Czerwonym. Kontenerowce zmuszone są do opływania wybrzeży Afryki przez co czas transportu znacząco się wydłuża. Dodatkowo, kontenerowce wypływające z Chin muszą również opływać Afrykę w drodze powrotnej, co sprawia, że mają trudności z szybkim powrotem. W rezultacie, puste kontenery, które są potrzebne do ponownego załadunku towarów, wracają znacznie wolniej. Najnowsze dane wskazują jednak, że tendencja wzrostowa kosztów transportu morskiego zaczyna się odwracać.
- Pomimo napięć handlowych na linii Chiny – Unia Europejska, w świetle dostępnych informacji, rynek paneli PV obciążony jest niskim ryzykiem w kontekście ewentualnej eskalacji napięć w handlu międzynarodowym.

Niekorzystne rozwiązania w planowaniu przestrzennym

- **Czynnikiem ryzyka dla rozwoju fotowoltaiki pozostaje reforma systemu planowania przestrzennego, która weszła w życie 23 września 2023 r.³** Od 1 stycznia 2026 r. wielkoskalowe inwestycje fotowoltaiczne będą mogły powstawać tylko na podstawie obowiązujących w gminach planów miejscowych. Ponieważ większość gmin w Polsce nie posiada obecnie planów miejscowych, nowe przepisy spowodują zmniejszenie liczby dostępnych lokalizacji oraz zahamowanie rozwoju wielu projektów.

³ Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2023 poz. 1688).

Wskaźniki finansowe – PKD 43.21

Wskaźnik		2018	2019	2020	2021	2022	2023	I poł. 2022	I poł. 2023	I poł. 2024
Przychody ogółem	<i>mln zł</i>	6 495	6 589	5 987	7 424	9 550	12 917	3 664	5 050	4 816
Koszty ogółem	<i>mln zł</i>	5 989	6 203	5 593	6 920	8 829	11 572	3 534	4 611	4 531
Wynik finansowy brutto	<i>mln zł</i>	507	386	394	504	721	1 345	130	439	285
Zmiana przychodów ogółem	% r/r	17,7	1,4	-9,1	24,0	28,6	35,3	28,1	37,8	-4,6
Zmiana kosztów ogółem	% r/r	16,6	3,6	-9,8	23,7	27,6	31,1	34,6	30,5	-1,7
Stopa zysku brutto	%	7,8	5,9	6,6	6,8	7,6	10,4	3,5	8,7	5,9
Rentowność sprzedaży	%	7,2	6,3	7,9	6,9	7,8	11,2	3,8	9,2	6,9
ROA	%	11,1	6,5	8,4	9,7	9,6	15,2	4,6	12,0	7,8
ROE	%	25,3	15,7	20,7	24,3	26,1	54,6	13,0	36,5	18,8
Wsk. płynności (CR)	-	1,8	1,7	1,8	1,8	1,6	1,5	1,6	1,6	1,9
Wsk. podwyższonej płynności (QR)	-	1,6	1,5	1,6	1,5	1,3	1,2	1,3	1,2	1,6
Rotacja zapasów	<i>dni</i>	24	21	23	34	39	31	40	42	32
Cykl należności	<i>dni</i>	95	86	85	79	83	74	71	77	77
Rotacja zobowiązań	<i>dni</i>	68	61	60	60	65	70	61	59	53
Współczynnik długu (DR)	%	56	59	60	60	63	72	64	67	59
Wskaźnik obsługi długu	-	1,2	0,9	0,9	1,1	0,8	1,1	0,3	0,4	0,5
Udział kapitału wł. w fin. majątku (ETA)	%	44	41	40	40	37	28	36	33	41
Dług netto/EBITDA	-	-12	-38	-49	-50	0	-12	-41	51	-102
Marża EBITDA	%	8,4	7,6	9,3	8,1	8,8	12,1	4,9	10,2	8,2
Liczba przedsiębiorstw		347	359	370	370	385	430	315	368	385
Udział przedsiębiorstw rentownych	%	84	89	83	80	84	85	62	74	64

Rozkład decylowy wskaźników finansowych (I poł. 2024)

Wskaźnik		D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8	D9
Przychody ogółem	<i>mln zł</i>	1	2	3	4	6	8	11	15	27
Stopa zysku brutto	%	-23,8	-9,1	-2,5	1,2	3,5	6,7	9,6	13,8	23,0
Rentowność sprzedaży	%	-26,1	-9,2	-2,7	1,3	3,6	6,7	9,8	14,0	22,1
ROA	%	-33,9	-12,2	-5,0	1,7	4,9	9,7	16,5	26,0	44,6
ROE	%	-373,5	-48,5	-13,4	2,5	10,0	18,1	31,0	47,4	83,1
Wsk. płynności (CR)	-	1,0	1,3	1,7	1,9	2,2	2,5	3,1	3,7	5,8
Wsk. podwyższonej płynności (QR)	-	0,6	1,0	1,3	1,6	1,9	2,3	2,5	3,2	4,9
Rotacja zapasów	<i>dni</i>	0	0	3	7	15	23	36	51	103
Cykl należności	<i>dni</i>	17	33	42	52	65	74	88	102	143
Rotacja zobowiązań	<i>dni</i>	7	16	22	30	39	47	58	74	107
Współczynnik długu (DR)	%	16	25	33	39	47	51	63	78	99
Wskaźnik obsługi długu	-	-16,0	-0,6	-0,1	0,2	0,9	4,5	31,4	307,8	.
Udział kapitału wł. w fin. majątku (ETA)	%	1	21	37	48	53	60	67	75	84
Dług netto/EBITDA	-	.	-1 758	-400	-211	-121	-54	-5	0	143
Marża EBITDA	%	-23,4	-6,5	-1,7	1,9	5,0	8,0	11,2	15,1	23,9

Powyższa tabela pozwala na spozycjonowanie wskaźników finansowych konkretnego przedsiębiorstwa na tle rozkładu decylowego w branży. D1 to pierwszy decyl - 10% firm objętych badaniem osiąga wartość wskaźnika niższą lub równą D1. D2 to drugi decyl, czyli analogiczna wartość jaką osiąga 20% firm; D3 - 30% firm itd.

Źródło: PONT-Info (dane dla firm pow. 9 pracujących)

Definicje wskaźników

Nazwa	Wzór
Stopa zysku brutto	wynik finansowy brutto / przychody ogółem
Rentowność sprzedaży	wynik finansowy ze sprzedaży / przychody ze sprzedaży
Stopa rentowności aktywów (ROA)	wynik finansowy netto / aktywa całkowite
Stopa rentowności kapitału własnego (ROE)	wynik finansowy netto / kapitał własny
Wskaźnik płynności (CR)	majątek obrotowy / zobowiązania krótkoterminowe
Wskaźnik podwyższonej płynności (QR)	(majątek obrotowy - zapasy) / zobowiązania krótkoterminowe
Rotacja zapasów	(zapasy ogółem / koszty działalności operacyjnej)*liczba dni w okresie
Cykl należności	(należności z tytułu dostaw robót i usług / przychody ze sprzedaży)*liczba dni w okresie
Rotacja zobowiązań	(zobowiązania z tytułu dostaw i usług) / (koszty działalności operacyjnej)*liczba dni w okresie
Współczynnik długu (DR)	zobowiązania ogółem / aktywa całkowite
Wskaźnik obsługi długu	(wynik finansowy brutto + odsetki + amortyzacja - obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego) / (odsetki + kredyty bankowe + pożyczki, obligacje i inne papiery wartościowe)
Wskaźnik udziału kapitału własnego w finansowaniu majątku (ETA)	kapitał własny / aktywa całkowite
Dług netto/EBITDA	(zobowiązania krótkoterminowe i długoterminowe z tytułu kredytów i pożyczek oraz emisji dłużnych papierów wartościowych - środki pieniężne i inne aktywa pieniężne) / (wynik finansowy na działalności operacyjnej + amortyzacja)
Marża EBITDA	(wynik finansowy ze sprzedaży + amortyzacja) / przychody ze sprzedaży

WAŻNA INFORMACJA: Niniejszy materiał ma charakter prognozy, został opracowany wyłącznie w celu informacyjnym i nie może być traktowany jako doradztwo ani porada inwestycyjna. W szczególności nie może być traktowany jako oferta lub rekomendacja do zawierania jakichkolwiek transakcji. Nie jest to forma reklamy ani oferta sprzedaży jakiegokolwiek usługi oferowanej przez BOŚ Bank. Przedstawione w niniejszej publikacji opinie i prognozy są wyrazem niezależnej oceny autorów w momencie ich wydania i mogą ulec zmianie bez zapowiedzi. Informacje, w tym dane statystyczne, zawarte w materiale pochodzą z ogólnie dostępnych, wiarygodnych źródeł, jednak BOŚ Bank nie może zagwarantować ich dokładności i pełności. BOŚ Bank nie ponosi odpowiedzialności za skutki decyzji podjętych na podstawie informacji zawartych w niniejszym materiale.

Niniejszy dokument stanowi własność BOŚ Bank. Materiał może być wykorzystywany do opracowań własnych pod warunkiem powołania się na źródło. Powielanie bądź publikowanie niniejszego raportu lub jego części bez pisemnej zgody BOŚ Bank jest zabronione.

Bank Ochrony Środowiska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie przy ul. Żelaznej 32, 00-832 Warszawa, zarejestrowana w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS: 0000015525 NIP: 527-020-33-13; kapitał zakładowy: 929 476 710 zł wpłacony w całości.